

Izhaja vsak petek opoldne.

Naslov: Trst-Trieste
Casella Centro 37

ali pa: via Geppa 17/III.

Izdaja: konsorcij Malega lista

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK.

Številka 20 stotink.

Mali List - Čeno leto 8 lir

Cetrta leta 3 lire

Odg. urednik Ivan Presel

Male novice

Mali koledar.

Petek, 10. oktobra: Frančišek Borgija. — Sobota, 11.: Firmin. — Nedejla, 12.: Maksimiljan. — Ponedeljek, 13.: Edvard. — Torek, 14.: Kalist. — Sreda, 15.: Tereza. — Četrtek, 16.: Posvečenje cerkva. — Petek, 17.: Marjeta Alakok.

Napredek Mohorjeve družbe.

Goriška Mohorjeva družba ima letos vpisanih članov 12.500, knjig bode pa natisnila za 16.000. Ljudstvo se je oprijelo Mohorjeve družbe, ker njena pravila jamčijo, da ostane vedno v pravih rokah, dočim so privatna književna podjetja podvržena privatnim špekulacijam.

Ljudsko štetje v Italiji

je zaključeno in objavljeno v uradnem listu. Po tem štetju je največje mesto v državi Neapel, ki ima 770.000 ljudi, za njim je Milan, ki jih ima 701.000; tretji šele je Rim, ki jih ima 663.000. Za njim slede Turin (500.000), Palermo (393.000), Genova (304.000), Florenca (247.000) in naš Trst (240.000). — Vseh državljanov Italije so našeli 39 milijonov 943 tisoč in 500. Za davke plačevati, vojake dajati in jezik za zobmi držati, smo v to število sprejeti tudi Slovenci in Hrvatje.

Prerok nesreče.

Japonski profesor in učenjak Sentare Kagejama je mnogo potoval po Evropi in popisal, kar je videl. On je dobil vtis, da se pripravlja nova svetovna vojna. Londonska konferenca da bo le za malo časa pomirila Evropo. Ko si bodo narodi nekoliko opomogli v gospodarskem in denarnem oziru, bodo spet z orožjem planili eden po drugem. Val nacionalizma da je le začasno uplahlil in bo z novo močjo butnil kvišku. — Tako sodi Japonec. Mi pa kličemo: Kuge, lakote in vojne, reši nas, o Gospod!

Gad v želodcu.

V bolnišnici v Davosu je te dni umrla neka bolniška strežnica pod znaki težke bolezni v prebavilih. Pri raztelesenju so našli zdravnik v njenem želodcu živega gada, ki se je zagrizel v želodec. Nenavadni slučaj si razlagajo na ta način, da je strežnica kdaj srkala vodo naravnost iz kakega studenca na polju in pri tem požrla mladega gada.

Pozdravi iz tujine.

Slovenski bersaljerji pri 7. polku v Desenzano pozdravljajo vse domače in vabijo letnik 1905., da kmalu pride, ker jim »pašte« ostaja. Lipovec Leopold, Batuje; Andrejašič Fran, Podgorje; Breščak Anton, Brišče; Bon Ignacij, Borjana; Blaganja Svitoslav, Šmarje; Berce Ivan, Dornberg; Česnik Jožef, Zagorje; Čeligoj Polde, Topolec; Faganel Josip, Vrtojba; Furlan Stanek, Prvačina; Fatur Fran, Zalog; Gustinčič Fran, Jezero; Kravos Jožef, Male Žablje; Kavčič Karel, Trst; Suša Franc, Suhorje; Samsa Ivan, Slavina; Štefančič Ivan, Podkraj; Višnevič Ivan, Trst.

Lepe reči!

Hrvatski listi pišejo, da je angleški poslanik v Beogradu dal te dni sporočiti angleškim velikim firmam, naj ne sklepajo trgovskih pogodb s Pašičem, ker da ni zanesljiv. »Edinost« pa je pisala, da je to »oče naroda.«

Strašen zločin v Nabrežini

(Izviren dopis.)

Najstarejši ljudje ne pomnijo takega zločina, da bi domačin domačina ubil toliko manj, da bi žena ubila v spanju svojega moža. Poldo Rebulca in Beta sta imela v Nabrežini prodajalno jestvin. Njih imetje oziroma vrednost blaga se je cenila pred dvema leti na 250.000 lir. Z neumnim življenjem, pijančevanjem, kupčijami, prepirom v družini se je pa ta vrednost izgubljala vedno bolj. Zato pa je rasel v hiši prepir. Poldo je včasih že obetal, da se mora ubiti ali utopiti, Beta pa je včasih tekla od hiše, in več dni je ni bilo na spregled. Ko sta s takimi življenjem in gospodarjenjem — ona je gospodarila tudi zase in si je baje naredila denar — spravila srečno svojo prodajalno na boben, v konkurz, tedaj je tudi prepir prišel do vrhunca. Beta je skrila renčelico. Ali jo je prej nabrusila? To bi ona najbolje znala povedati! In po noči, ko je Poldo spal, ga je

Betka usekala za tilnik, tako da mu je kost presekala. Pa menda še ni bila gotova. Česnila ga je še po čelu. Najbrže se je z rokama hotel kaj braniti, nasekala mu je obe roki prav pošteno. Pustila ga v krvi in šla mirno počivat k neki sosedki. Čudno je to, da stranke ki stanujejo v isti hiši, niso nič slišale. Še le na ječanje ranjenca so postali pozorni in prišli gledati. Seveda so takoj klicali orožnike in zdravnika, ki je Poldeta za silo obvezal in odredil, da se odpelje v Trst. Ali bo kaj iz njega, danes še ne vemo. Verjetno pa je, da ozdravi. Imel je trdo želado. Orožniki so Beto iskali najprej v kalu, misleč da se je v obupu vrgla v kal. Mesto obupa pa je kazala vsedružno čuvstvo. Še nekam zadovoljna, vesela je bila, da je naredila tako žalostno dejanje. Peljali so jo v Tržič. Mi pa pomilujemo obeh. In obenem obžalujemo da se je tak zločin mogel izvršiti v naši občini.

Hrvaška tisočletnica.

Ko se je pisalo leto 925 po Kristusu, je hrvaški vojvoda Tomislav dobil od papeža kraljevo krono. V Duvnu na bosenskih tleh je bil z njo okronan. Prihodnje leto bodo Hrvatje slavili tisočletnico svojega kraljestva. Prpravljajo se velike slovesnosti. V Duvnu se gradi veličastna spominska cerkev Sv. Očetu v Rimu bodo poklonili drugocen zlat kelih z napisom: »Hrvaški narod Svetemu Očetu Piju XI., Jesu-sovemu Namestniku na zemlji, ob pri-1925.« Hrvaški škofje so izdali tudi liki tisočletnice svojega kraljestva — posebno pastirsko pismo.

Staroslovenski misal.

V Rimu se tiska velika mašna knjiga (misal) v staroslovenskem jeziku, katera ima služiti namesto latinske tam, kjer je to v navadi. Za stroške tega dela je plačala jugoslovanska vlada 120 tisoč lir. Namesto starih glagolskih črk bodo moderne črke. Knjige se tiska 3000 izvodov.

Majhna zanimivost.

Prejeli smo te-le vrstice: Stanovski opravki so me napotili v Bocen. Tam me je nanesel slučaj v stik z nekim javnim delavcem. Govorila sva tudi o poslancih. Dejal sem: »Ali bi ne bilo mogoče doseči, da bi se vsi štirje poslanci, oba nemška in slovenska, združili v en klub? Delo bi razdelili in krepkejši bi bili.« Nemec je odgovoril: »Ich glaube kaum. Naša dva poslanca imata isti program; poslanec Besednjak se s tem strinja; kakor pa čujem, je dr. Wilfan čisto drugega programa; in program je, ki ljudi druži ali pa loči.« Premišljujmo in uvažujmo te resne besede tirolskega Nemca.

Čiščenje.

Nova jugoslovanska vlada je izdala obtožnico proti bivšemu ministru — Pašičevemu pristašu — Lazi Markoviču, da je grabil državno premoženje.

Skupščina

ali državni zbor v Jugoslaviji se zbere zopet na sejo v Beogradu dne 11. t. m.

Večne konference.

Dne 8. t. m. se je začela v Benetkah konferenca med zastopniki Italije in Jugoslavije, da se uredi razne zadeve med obema državama.

SLAVA KREKOVEMU SPOMINU.

Dne 8. oktobra 1917 je umrl dr. Janez Evangelist Krek. Sedem let je minilo od njegove telesne smrti, njegovo delo pa med Slovenci živi in prospeva. Krek je najbolj globoko posegel v kulturno življenje slovenskega naroda izmed vseh sodobnikov, obenem pa je gradil temelje državi Južnih Slovanov. Dve sta bili osnovni ideji njegovega kulturnega dela: katoliška vera, pa edinost kmečkega in delavskega ljudstva. Bil je oster nasprotnik liberalnega slogaštva, ki drži vedno dve sveči prižgani: eno Bogu, drugo satanu. Krek je vedel, da je tako slogaštvo ovira pravega napredka. Tudi njemu so očitali, da je narodni izdajalec, pa je bil rešitelj in pomočnik. Danes mu vsak pošten Slovenec priznava nevenljive zasluge.

Kaj general pravi.

General Suhomlinov je bil ruski vojni minister, ko je izbruhnila svetovna vojna. Suhomlinov je izdal sedaj v Berlinu knjigo, v kateri popisuje vzroke vojne. General piše: »Jaz sem trdno prepričan, da sta se francoski ministri predsednik Poincaré ter veliki knez Nikolaj Nikolajevič dogovorila, da vse storita, da se mirna poravnava ne bi izvršila. Ta dva sta razpihala baklo svetovne vojne«. Spis generala je tudi v toliko zanimiv, da očitno kaže, da je Suhomlinov nasprotnik narodno-napredne ruske inteligence ter da očituje simpatije za boljševe, ki imajo — kakor piše general — več smisla za pravičnost kakor caristični naprednjaki.

Največje podjetje na svetu.

Nemške železnice, ki so bile dosedaj državna last, postanejo last zasebne delniške družbe. Iz dohodka železnice mora namreč Nemec plačevati vojno odškodnino. Zato pridejo železniške obligacije v znesku 11 milijard zlatih mark v roke Francozov in drugih zaveznikov. Poleg teh obligacij znaša pa še prava delniška glavica 15 milijard zlatih mark. Družba bo imela uslužbencev 685 tisoč. Dolžina nemških železnic znaša v eni črti 53.000 kilometrov. Predsednik nove delniške družbe bo Nemec Siemens, poleg njega bodo v upravnem svetu imeli veliko besedo en Anglež, en Francoz, en Belgijec in en Italijan.

MIHEC: Vse narobe gre na sveti, težko bode nam živeti.
JAKEC: Spet so kruh nam podražili, žepe so si napolnili.

Sedemdesetletnica.

Prezvizišeni goriški nadškof dr. Fran Borgija Sedej praznuje 10. t. m. svoj sedemdeseti god. Naj ga ohrani božja previdnost še mnogo let zdravega in čilega!

Katere banke so zadaj?

Tržaško politično društvo »Edinost« ima celo vrsto agitatorjev za svojo stranko: v Trstu v uradu so kar trije uradniki, med temi Gabršček, o katerem smo dobili popis, kaj po deželi dela, v via Lavatoio imajo tudi tri osebe, v Gorici kar dve. Ker pa vemo, da imate obe društvi le toliko članov, da plačujeta kvečjemu le enega agitatorja, je jasno, da mora nekdo zalagati. Dandanes pa — kakor je to znano — zalagajo take reči le banke. Vprašanje je, katera? Ali Jadranska, da se zanjo agitira? Ali druga? To bomo korenito zasledovali ter poročali o pohujšljivem delu novega, gori imenovanega tajnika po deželi.

Delo v novi vladl.

Radič je izjavil, da bodo tudi Hrvatje stopili v vlado. Radič je povedal, da se bo vse drugače delalo kot doslej. Rekel je: »Mi bomo spremenili način dela v naših ministrstvih. Pri nas ne bo nobenih intervencij, nobenih privatnih strank, nobenih črnih kav, nobenih gospodičen. To bo delavnica. Ministri bodo morali bivati vsaj polovico časa zunaj, da ne postanejo birokrati. Nihče se ne bo sprejemal, pa naj bo kmet ali gospod. Pritožbe se bodo lahko oddajale direktno ministru. Ministri so zato tu, da delajo, ne pa, da sprejemajo deputacije. Da se pa spoznajo s stanjem v državi, morajo iti med ljudstvo. Ministri morajo tekom meseca pospraviti vse zaostanke, nato pa mora vsak akt biti rešen v 48 urah. Vsak akt mora priti do ministra v treh dneh in mora se delati hitro kakor na Angleškem in v Ameriki.«

Zakaj? Zato!

Glavno glasilo vladne stranke »Il Polo d'Italia« tozi, da je število citateljev snoparskih listov vedno manjše. In res. Listi, ki pišejo v prid kapitalistične kliče, splošno v državi padajo. Protivladni listi pa pridobivajo simpatije. Zakaj? Ker so ljudje odprli oči! — Pred par dnevi je neki znan tržaški slovenski narodni prvak, ki si je med vojna zaslužil milijone, vprašal nekega črkostavca, koliko naklado ima »Mali list«; sam je menil da 500, 600. Ko pa je čul odgovor, da več ko 10 krat toliko, mu je zažumelo po glavi ter je vzkliknil: »Hudič, kako je to? Saj ni pred vojno imel noben list, kj ga nismo mi ustanovili, tisoč naklade. In se vsakega smo vničali. In vendar smo ustanovili Novice«. Črkostavec mu je odgovoril: »Ja, gospod, ljudje odpirajo oči. Niso več tiste ovce izpred vojne«.

Kaj nam z dežele pišejo

KRAS.

Kako imajo magnatje urejene svoje tvrdke, da izkoriščajo ubogega kmetiča, priča naslednji dogodek s Krasa: Ob cesti med Tomajem in Križem stoji mlin, žaga in mlatilnica, last dveh zasebnikov. Na žago je pripeljal kmetič hrastovo deblo, približno 1½ m dolgo, katero je imelo v premeru okoli 35 cm. Na vprašanje, koliko bo treba plačati od žage, dobi odgovor: liro za pot. Kmetič se je začudil, kajti vedel je, da tudi deblo, ki je 4 m dolgo in naj bode kolikor hoče debelo, stane liro za pot. Magnati vedo dobro, da ubogi kmetič nima debel, ki bi imela denimo 70 cm. v premeru, zato pa vozi na žago le mala debela za svojo rabo. Za deblo, ki ima 2.70 m³ vsebine plača magnat ravno toliko, kakor ubogi kmetič za deblo, ki ima samo 0.523 m³ vsebine. Mali kmet mora po tem računu plačati, če hoče peljati na to žago, približno 4½ krat več, kot pa magnat. Ali ni to krivica? Kmetje, vzdramite se! Le s pomočjo organizacije se boste mogli uspešno zoperstaviti izkoriščevalcem. Združite se v «Kmečko-delavski zvezi»!

SKOPO na Krasu.

Povedali smo že, kako ni pri nas vse prav, toliko glede župana, kakor tudi glede starešine. Ko je bil tu škof, je našel nered v cerkvi in v kaplanšču. Starešina Gaser starešini že več let, a od tega se v cerkvi prav nič ne pozna; samo to vemo, da se starešina vedno baha, da je on gospodar od cerkve, on da ukazuje, koliko sveč sme goreti, kakšen plašč sme gospod obleči in take reči. Lahko rečemo, da je ravno uprava naše cerkve ena najbolj zanikarnih. Medtem ko imajo v sosedni koprivski cerkvi, ki je bila še pred 50 leti podružnica skopeljske, vsega v izobilju — kako se se postavili na dan birme! — je pa pri nas grozna revščina in zapuščenost, da vse propada. Šjor šindako Ferdinando in starašina Gaser, ali se Vama ne zdi, da bi bilo bolje, ko bi po vaši manj šarila in razdirala, pač pa bolj skrbel. Govorili smo odkrito, upamo pa, da bomo z obema kmalu pomeli. — Skopeljc.

STUDENO pri Postojni.

Pred 25. leti, na dan sv. Mihaela, so pogorele v Strmci razven ene hiše vse druge, 25 hiš. Čez 25 let, na obletnico, so pogorele v Bukovju štiri hiše. Pogorelci so: Fran Mrhar št. 2, Ivan Lekšan št. 3, Ivan Požar št. 4 in Fran Požar št. 7. Pogorela so vsa gospodarstva poslopja, razno orodje, seno in drugi pridelki, prvemu pa še štiri goveda in 12 prašičev. Škoda je velika. Kako je nastal ogenj, ni znano. V nevarnosti je bila cela vas, posebno še sosednje hiše, ker je pihala močna sapa. Prihiteli so na pomoč gasilci iz Landola, Hruševja in Studenega, pozneje se iz Postojne. Pomoč je nujno potrebna in se priporočamo našim poslanecem, da izposlušajo vladno podporo.

KOBARID.

(Nadobudna deklina). Pri nas imamo neko gospodično, ki se piše Ribičič. Bila je za učiteljico v Brdih v Hruševju. Pred par leti je bila to vrla punčka in nadobudna sokolica. «Vse za svobodo in napredek», to je bil njen program. Ko pa je prišel v Brda za komisarja neki gospod Cavallotti, po domače šjor Kobilovič, je vrla punčka dejala, da ni več sokolica. In tedaj sta «svoboda in napredek» delala nagle korake. Nekega dne je dobil gospod Cavallotti pasuš iz Brd, koder se je bil združil z zdravnikom Otone-tom, ki je nešteto naših ljudi pretepel do svetega olja. V zahvalo za svoja dobra dela je bil dični Kaval, o, ti! povisan za komisarja v Kobarid. In glej! Z njim vred je prišla tudi neka dična gospodična, o kateri sme kasneje doznali, da se piše Ribičič. V družbi z

jako častitim gospodom Cavallottijem ter spoštovano gospodično Ribičič hodi kratkokril deček, ki gospodično kliče «zia, zia», to je tetka, tetka. Ljudje, to je «ta gmajn fulk, ki takih reči ne zastopi, pravijo, da se imata močno rada. O tem govorijo ne le vsi Kobaridci, ampak že na videmski prefekturi. Govorijo celo, da bo zastran velikih zaslug za ljudstvo gospod komisar poklican v odlikovanje v Rim; ker pa je on silno zaposlen v občinski pisarni, pojde kar gospodična Ribičič zanj v Rim po medajlo.

NABREŽINA.

Trgatev v Nabrežini je bila nad vse pričakovanje dobra. Vino je izborno. Cena gre za belo vino po 2.50 liter. Drugi pa niso s tem zadovoljni in trdijo, da bo še višja. Nad postajo stanuje neka italijanska železničarska družina ki ima več otrok. Fantič je bil posebno živahen in razposajen. Pri bližnji apnenici je vzel veliko kepo apna in hotel poskusati, kako se bo gasilo v mali luži, ki jo je našel v hrastovem storu. Kepa je v vodi razpoknila in živo apno mu je zletelo v oči. Revček bo popolnoma oslepel. Ubogi starši! Ubogi fantič! Starši pazite na otroke!

HRUŠICA pri Podgradu.

Dopisniku, kateri se v zadnji številki «Novic» pritožuje čez mene in cerkveno petje v Hrušici, v odgovor to-le:

V Jelšane so bili povabljeni o priliki birmovanja pevci iz Podgrada, ne pa iz Hrušice. Le v izpopolnitev zboru so šle tudi nekatera dekleta iz Hrušice zraven. Da je zgoraj omenjeni dopisnik res velik ljubitelj cerkvenega petja, je pokazal zraven drugih letos na dan sv. Rešnega Telesa s tem, da je prav krepko zabavljajal čez organista zato, ker so pri celi slovesnosti zraven vseh hrušičkih pevcev sodelovali tudi učitelji in učiteljice iz Podgrada, Pregarja in Hrušice s svojimi izbornimi glasovi. Glede večje obzirnosti in potrpežljivosti s pevci omenjam samo to, da nobeden pevodja ne bo pustil med petjem smeha in govorjenja, tako tudi jaz ne. Želeti pa bi bilo, da bi imeli dečki od 13-16 let več spoštovanja do starejših ljudi, katerega pa ne morejo imeti, dokler doma drugega ne slišijo kot zabavljanje in preklinjanje čez «farja» učitelja in organista. **Mart. Planinšek**, organist.

Sv. IVAN pri Trstu.

Nad vse pričakovanje je uspel sv. misijon. Že početkoma je bila vdeležba jako obilna, a proti koncu je bila ogromna. Cerkev, krasno ozaljšana s svežimi cveticami in zelenjem, je bila natlačeno polna. Množica je z veliko pazljivostjo poslušala v srce segajoče pridige č. g. misijonarjev Klančnika in Zdravljica, lazaristov z Mirna pri Gorici. Oba gospoda misijonarja sta se radi svoje ljubeznivosti in uljudnosti vsem zelo prikupila; tudi mladeniči in moške so radi prihajali k pridigam. Nad vse ganljiva je bila «sprava» pred Najsvetejšim, ko je vsa zbrana množica prosila odpuščanja za toliko razžaljenj, in ko je ubrano pritrkovanje zvonov vabilo vse farane k «spravi».

Sv. obhajil je bilo med sv. misijonom kakih 2700. V nedeljo pri skupnem sv. obhajilu jih je bilo nad 900. Popoldne je bila cerkev natlačeno polna. Kar je še povzdigovalo službo božjo, je bilo krasno ubrano petje domačega cerkvenega zboru, ki zasluži vse priznanje. Kako sta se g. misijonarja tukaj priljubila, dokazuje dejstvo, da vsi farani obžalujejo njun prerani odhod. Dal Bog, da bi ta sv. misijon obilno sadu prinesel v našo župnijo.

Plačajte naročnino!

Kaj pravi Švicar.

Motta, predsednik Zveze narodov pravi to-le:

Trdno upam, da bodo ljudje vseh dežel, plemen in jezikov končno prišli do prepričanja, da je materinski jezik sam po sebi tako duševno bogastvo, tako živ vir srčnega življenja, tako sveta vrednota, — da zasluži, da ga brani mo pred zatiranjem.

Naša pošta.

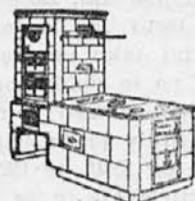
Štanjel. Objavo o prireditvi 5. oktobra smo prekasno prejeli.

Vsem. Dopisi in objave za «Mali list» morajo priti uredništvu v roke vsaj do srede dopoldne.

«Miljoni». Vprašajte pri Sv. Ivanu, via S. Cillino 395.

PODPIRAJTE, NAROČAJTE «MALI LIST!»

Tiskarna Spazzal:

Poprave Spopornitve

Andrej Purič

Kovaški mojster
TRST

Via Media št. 6

Izvršuje

Vsakovrstna stavbena dela. - Zelezne ograje in omrežja - Takojšnja izvršitev. Štedilniki vseh vrst. Izdeluje tudi Zelezne rolettes.

Čevljarnica FORCESSIN

Je najboljša zaloga z dobrim blagom.

Trst via Caprin 5 pri Sv. Jakobu Trst

Vseh čevljarjev najbolj fin je tržaski Forcessin.

Kdor se enkrat tam obuje, vedno petlej tam kupuje.

Pojdi k njemu tudi ti, videl boš, da prav nar di.

Čevljarnica FORCESSIN

Zobotehnični ambulatorij

TRST, Via Settefontane št. 6, I nad.

odprt vsak dan od 9.—13. in od 15.—19. Izvršujejo se hitro in točno vsa dela z zlatom kakor tudi zobnice s kavčukom.

Slovcem 20% popusta. - Delo zajamčeno

EGIDIJ SCHIFFLIN, koncesijonirani zobotehnik.

PODRUŽNICA

„Ljubljanske kreditne banke“ v Gorici

Corso Verdi „Trgovski Dom“

Telefon št. 50 — Brzojavni naslov: Ljubljanska banka.

CENTRALA: LJUBLJANA

Delniška glavica: Din 50.000.000.

Rezerva: Din 10.000.000.

PODRUŽNICE: Brežice, Črnomelj Kranj, Metkovič, Celje, Maribor, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obrestuje vloge na knjižice po 4½%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

— Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantneje.